

Spelling

in de lift

adaptief

HANDLEIDING

niveau 2

niveau

7 8
5 6
3 4
1 2

Spelling

in de lift adaptief

handleiding niveau 2

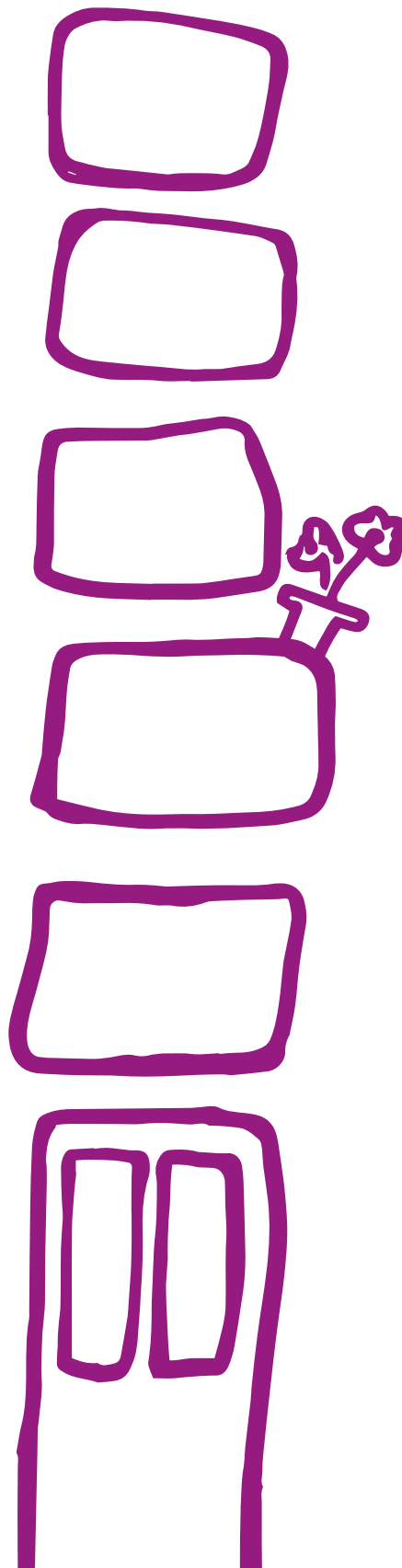
medeklinkercombinaties:

mkmm – eenvoudig

mmkm

mkmm – moeilijk

mmkmm

Inhoud

1	Doelstellingen	5
1.1	Algemene doelstellingen	5
1.2	Doelstellingen van niveau 2	5
2	Opbouw	7
2.1	Beginsituatie vaststellen	7
2.2	Evaluatie	7
3	Didactiek	9
3.1	Leerinhouden	9
3.2	Leerprincipes	10
3.3	Werkvormen	12
3.4	Aanwijzingen per bladzijde, algemeen	13
3.5	Aanwijzingen per bladzijde, specifiek	14
4	Dictees	25
4.1	Controledictees	25
4.2	Einddictees	29
5	Woordenlijsten	33

1 Doelstellingen

1.1 Algemene doelstellingen

Het werkboek niveau 2 is een onderdeel van de methode *Spelling in de lift*. Met deze methode leren leerlingen de schrijfwijze van veelvoorkomende Nederlandse woorden. Het is van belang dat leerlingen de woorden die ze leren niet alleen goed schrijven in de spellinglessen, maar dat ze die kennis ook gaan gebruiken in hun spontane schriftelijke taalgebruik. Hiervoor zijn speciale oefeningen opgenomen. Voor een verdere toelichting van de algemene doelstellingen kun je de Algemene Inleiding raadplegen.

1.2 Doelstellingen van niveau 2

Op dit niveau wordt de schrijfwijze aangeleerd van veelvoorkomende woorden die bestaan uit één klankgroep, met:

- een medeklinkercombinatie achteraan (mkmm, bijvoorbeeld lamp);
- een medeklinkercombinatie vooraan (mmkm, bijvoorbeeld brief);
- een medeklinkercombinatie vooraan en achteraan (mmkmm, bijvoorbeeld staart).

Het gaat dus om woorden van maximaal vijf klanken.

2 Opbouw

2.1 Beginsituatie vaststellen

Stel op basis van afgenomen toetsen de beginsituatie van de leerling vast. Sluit bij het kiezen van oefenstof aan op de vastgestelde beginsituatie en kies die spellingcategorieën waarop de leerling meer oefening nodig heeft. Ga samen met de leerling aan de slag met de desbetreffende spellingcategorieën.

Het is dus zeker niet zo dat de leerling alle opdrachten uit het werkboekje van niveau 2 moet maken. Het mag natuurlijk wel, want extra oefening kan nooit kwaad.

In deze handleiding staan per bladzijde van het werkboek instructies en aanwijzingen bij de opdrachten. Daarnaast vind je bij verschillende bladzijden auditieve oefeningen die je samen met de leerling kunt doen. In hoofdstuk 3 vind je hoe deze zijn aangegeven, in zowel de handleiding, als in het werkboek.

2.2 Evaluatie

Tussen de verschillende oefeningen door, zijn controledictees voorhanden om na te gaan waar de leerling zich op dat moment in zijn leerproces bevindt. Aan het eind van iedere spellingcategorie vind je een einddictee. Dit kun je naast het controledictee en de gemaakte opgaven leggen om de voortgang van de leerling inzichtelijk te maken.

Zowel aan het controledictee, als aan het einddictee hangen geen normeringen.

3 Didactiek

3.1 Leerinhouden

In het werkboek vind je de volgende categorieën:

1 mkmm-woorden eindigend op:

-mp, -ms, -mt	(blz. 4 en 5)
-gt, -ft	(blz. 6 en 7)
-lt, -ls	(blz. 8)
(-nk), -nt, -ns	(blz. 9 en 10)
-kt, -ks	(blz. 11)
-rt, -rs	(blz. 12 en 13)
-st, -ts	(blz. 14 en 15)
-sp, -ps	(blz. 16 en 17)
herhaling, alles door elkaar	(blz. 18 en 19)

2 mmkm-woorden die beginnen met:

bl-, br-	(blz. 22 en 23)
kl-, kn-, kr-, kw-	(blz. 24 en 25)
gl-, gr-	(blz. 26 en 27)
sl-, sm-, sn-, sp-, st-	(blz. 28 en 29)
tr-, tw-	(blz. 30)
dr-, dw-	(blz. 31)
vl-, vr-, zw-	(blz. 32)
pl-, pr-	(blz. 33 en 34)
fl-, fr-	(blz. 35 en 36)
herhaling, alles door elkaar	(blz. 37 en 38)

3 mkmm-woorden waarbij in de medeklinkercombinatie een tussenklank te horen is:

-rf, -rg, -rk, -rm, -rp	(blz. 40 t/m 43)
-lf, -lk, -lm, -lp	(blz. 44 t/m 47)
herhaling, alles door elkaar	(blz. 48 en 49)

4 mmkmm-woorden, die beginnen en eindigen met een van bovengenoemde medeklinkercombinaties:

zonder tussenklank	(blz. 52 t/m 59)
met tussenklank	(blz. 60)
herhaling, alles door elkaar	(blz. 61 t/m 64)

3.2 Leerprincipes

Voor een algemene toelichting op de verschillende leerprincipes kun je hoofdstuk 3 van de Algemene Inleiding lezen. Hieronder wordt besproken hoe deze leerprincipes op niveau 2 plaatsvinden.

Oriënteren

De woorden van niveau 2 vallen in principe onder de hoofdregel van de Nederlandse spelling, die voor de leerlingen als volgt vertaald is: 'Je schrijft het woord zoals je het hoort'.

Mmkmm-woorden zoals 'stoort' of 'zweert' worden op dit niveau niet behandeld, omdat deze woorden niet klankzuiver zijn.

Er wordt veel aandacht besteed aan de verschillende onderdelen van de elementaire spellinghandeling. De leerlingen leren om goed naar een woord te luisteren en het goed na te zeggen. Zij leren een woord auditief te analyseren en vervolgens de klanken in de juiste volgorde in letters om te zetten. Dit leidt tot het geschreven woord. Woorden zoals melk, warm, golf enzovoorts kunnen lastig zijn. Je hoort bij deze woorden een tussenklank tussen de twee medeklinkers, maar deze woorden mogen niet worden uitgesproken als een tweelettergrepig woord. Dit zou namelijk kunnen zorgen voor spellingfouten, zoals melluk, warrem, gollef. Aan dit soort fonetisch moeilijke woorden wordt uitgebreid aandacht besteed in het werkboek.

Net als op niveau 1 worden lange klanken en tweetekensklanken in het werkboek in een langer hokje opgeschreven dan de korte klanken en medeklinkers.

Op niveau 2 bied je de leerlingen een uitgebreide oriëntatie aan op de combinaties van hooguit twee medeklinkers in klankzuivere woorden. In de methode is bij het aanbieden een volgorde van gemakkelijk naar moeilijk aangehouden:

In het werkboek worden eerst de medeklinkercombinaties behandeld, waarbij geen sprake is van een tussenklank. Eerst komen de mkmm-woorden aan bod, waarin alleen aan het eind een medeklinkercombinatie voorkomt. Daarna volgen de mmkm-woorden. Hier staat de medeklinkercombinatie vooraan.

Vervolgens komen de moeilijke mkmm-woorden aan de beurt; dit zijn woorden waarbij wel sprake is van een tussenklank die niet geschreven mag worden (bijvoorbeeld: melk en geen melluk). Daarna volgen de woorden waarbij zowel voor- als achteraan een medeklinkercombinatie staat: eerst zonder tussenklank en later ook met tussenklank.

De leerlingen leren in de oriëntatiefase ook de betekenis van de gebruikte woorden. In de oefeningen en instructie wordt hieraan extra aandacht besteed. Je kunt de leerlingen de woorden in context laten gebruiken, bijvoorbeeld in een zin.

Optimaliseren

Het gaat hierbij om het verinnerlijken, verkorten, automatiseren en generaliseren van de elementaire spellinghandeling.

Bij het verinnerlijken leren de leerlingen om niet meer hardop auditief te analyseren, maar om dit fluisterend voor zichzelf of in het hoofd (dus niet hoorbaar) te doen.

Het verkorten wordt onder andere geoefend door middel van wisselrijtjes, bijvoorbeeld zaagt – zegt – legt en rijmoefeningen, waarbij de medeklinkercombinatie als één geheel gezien kan worden (analogie).

Automatiseren van de vaardigheid vindt plaats door een beperkt aantal woorden steeds weer opnieuw aan te bieden, zodat de leerlingen een goed auditief, visueel en schrijfmotorisch beeld van een woord in hun hoofd hebben ingeprent.

Aan het generaliseren wordt gewerkt door leerlingen zelf woorden te laten bedenken en de woorden in zinsverband te laten gebruiken.

Het is belangrijk om veel aandacht te besteden aan oefeningen die ervoor zorgen dat de leerlingen de geleerde vaardigheid in verschillende situaties kunnen toepassen. Hiermee bereid je de leerlingen erop voor dat ook buiten de spellinglessen aandacht aan de schrijfwijze van woorden wordt besteed.

Isoleren, discrimineren en integreren

Naast het oriënteren en optimaliseren wordt aandacht besteed aan het isoleren, discrimineren en integreren. Voor de toelichting op deze begrippen kun je hoofdstuk 3 van de Algemene Inleiding lezen.

Op niveau 2 wordt steeds eerst een beperkt aantal medeklinkers geïsoleerd aangeboden. Daarna leren de leerlingen de nieuwe combinaties samen te gebruiken met wat ze eerder hebben geleerd. Vervolgens leren ze hoe zij deze kennis zelf kunnen gebruiken en dat ze van twee korte woorden soms een nieuw langer woord kunnen maken.

Controleren

Als controlemomenten zijn dictees ingebouwd. Hiermee krijgt zowel de leerkracht, als de leerling een beeld van in hoeverre de leerling het geleerde kan toepassen. In een spellingschrift kan een leerling onder meer 'Mijn moeilijke woorden' opschrijven. Door regelmatig te oefenen wordt zo'n lijstje met moeilijke woorden steeds kleiner, wat erg motiverend werkt.

Motiveren

De leerinhouden worden stapje voor stapje aangeboden, zodat de leerlingen positieve ervaringen opbouwen. De oefeningen zijn zo afwisselend mogelijk gemaakt, maar bij het aanleren van de lettercombinaties wordt zoveel mogelijk dezelfde volgorde aangehouden.

3.3. Werkvormen

De handleiding

In deze handleiding vind je de instructies bij de oefeningen in het werkboek. De instructies bevatten onder andere: het bespreken van de betekenis van nieuwe woorden, een uitgebreide oriëntatie op een nieuw probleem, leiding geven aan auditieve oefeningen, het vooraf bespreken van de oefeningen uit het werkboek en het nabespreken van de gemaakte oefeningen.

De auditieve oefeningen zijn in de methode *Spelling in de lift* erg belangrijk. Deze sluiten aan op de leerstof, of ze bereiden de volgende oefeningen in het werkboek voor. De meeste onderdelen van de elementaire spellinghandeling worden door auditieve oefeningen aangeleerd. Instructie speelt hierbij een belangrijke rol.

Regelmatig worden dictees afgenomen, geanalyseerd en nabesproken. Naast woorddictees worden op niveau 2 ook zinnendictees afgenomen om te kijken of de geleerde woorden in deze situaties ook goed geschreven worden.

Het werkboek

Het oefenen van nieuwe medeklinkercombinaties gaat in een min of meer vaste volgorde: eerst visuele discriminatie en inprentingsoefeningen, daarna volgen oefeningen in auditieve discriminatie en auditieve analyse, tot slot oefeningen met het invullen van hele woorden in zinnen of in een verhaaltje, en oefeningen met het invullen van letters in woorden.

Door woorden steeds opnieuw te laten schrijven, wordt het schrijfmotorische woordbeeld geautomatiseerd. Naast deze grafisch-fonologische informatie, wordt er ook aandacht besteed aan semantische en syntactische functies. Aan de hand van plaatjes of eenvoudige zinnen wordt duidelijk gemaakt wat de betekenis van de woorden is en op welke wijze deze gebruikt worden. In deze methode staat de instructie centraal, het werkboek is niet bedoeld als zelfstandig oefenmateriaal. Het is van belang dat je controleert of de leerlingen de bedoeling van de opdracht hebben begrepen.

De oefeningen zijn voorgestructureerd om (te veel) fouten in de nog niet behandelde spellingcategorieën te voorkomen. Ook het zelf schrijven van zinnetjes door de leerling komt aan bod. Hierdoor is er ruimte voor de creativiteit van de leerlingen gelaten. Want spelen met spelling en taal is leuk!

3.4 Aanwijzingen per bladzijde, algemeen

De doelenkaart

De doelenkaart (op de binnenkant van de kaft) geeft aan welke onderdelen de leerling in het werkboek gaat doen en kan op twee manieren ingezet worden:

- **Voorafgaand aan het oefenen.**
Bespreek samen met de leerling welke spellingcategorieën hij al beheerst en welke spellingcategorieën hij nog lastig vindt: kortom, met welke spellingcategorieën gaat de leerling de komende tijd oefenen.
- **Na afloop van het oefenen of na afloop van een dictee.**
Evalueer het oefenproces met de leerling. Bespreek na in hoeverre de leerling de spellingcategorieën nu beheerst.

Instructie

Tijdens de instructie worden de doelstelling, het te hanteren materiaal en de introductievorm vermeld.

Auditieve oefeningen

De instructie en de woorden die worden aangeboden zijn omschreven. Auditieve analyse-oefeningen kunnen het best visueel ondersteund worden. Dit kan bijvoorbeeld door middel van structuurstroken of structuurvakken.

Gezamenlijke oefeningen

Deze oefeningen kunnen samen met een groepje leerlingen gedaan worden.

dictee

Dictees

Deze dictees zijn in de handleiding te vinden onder respectievelijk paragraaf 4.1 en 4.2.

Betekenis van woorden

Het is belangrijk dat de leerlingen de betekenis van de behandelde woorden kennen. Controleer dit regelmatig door de leerlingen bijvoorbeeld zinnen met de woorden te laten maken.

Zinnen maken

De oefeningen waarbij leerlingen zelf zinnen moeten maken, zijn erg belangrijk. Let erop dat ze toepassen wat ze geleerd hebben. Behalve de behandelde woorden van niveau 2, moeten ook de woorden van niveau 1 goed geschreven worden. Leerlingen die daartoe in staat zijn, kunnen hoofdletters en leestekens gebruiken.

Creativiteit

Het is goed om de creativiteit van de leerlingen aan te moedigen. Bij de oefeningen is er lang niet altijd sprake van één correct antwoord; soms zijn er alternatieven. Reken het vooral niet fout als een leerling een ander woord invult dat wel in de oefening past. Als dit het geval is, geef de leerling dan een compliment voor zijn originaliteit. Speels omgaan met taal en spelling is leuk en moet zeker aangemoedigd worden!

3.5 Aanwijzingen per bladzijde, specifiek

In de oefeningen komen enkele woorden met nk, v en z aan de orde. Dit aantal blijft beperkt. Pas op niveau 3 wordt uitgebreid aandacht besteed aan woorden met ng – nk; f – v; s – z.

Op niveau 2 komen deze woorden vrijwel uitsluitend voor in overschrijfoefeningen. Er worden op dit niveau geen auditieve oefeningen met deze woorden aangeboden.

1 mkmm – eenvoudig

Bladzijde 4

Instructie

Doel: De leerling oriënteert zich op medeklinkercombinaties aan het eind van klankzuivere mkmm-woorden.

Introductie: Vertel de leerling dat hij woorden gaat leren met 2 medeklinkers op het eind. (Herhaal eventueel het begrip ‘medeklinker’ (zie handleiding niveau 1).)

Er kunnen meer medeklinkers achter elkaar in een woord voorkomen, zoals: -mp of -ms. Neem vervolgens zelf het woord ‘soms’ als voorbeeld.

Vraag de leerling wat de laatste 2 klanken zijn van het woord soms: ‘-ms’ en schrijf deze op. Bespreek welke klanken je nog meer hoort in het woord: ‘s’ en ‘o’ en schrijf deze ook op.

Het woord bestaat dus uit 4 klanken: ‘soms’

Vraag de leerling een woord te bedenken met 2 medeklinkers op het eind. Mocht de leerling hier moeite mee hebben, behandel dan de woorden: lijmt, damp, remt. Laat de leerling meeschrijven op een blaadje.

Ga na of de leerling de betekenis van de woorden die op de bladzijde voorkomen, kent.

Geef voorbeelden van zinnen waarin het woord gebruikt wordt, laat de leerling deze ook zelf bedenken. Herhaal dit telkens wanneer in het blok nieuwe woorden geïntroduceerd worden.

Auditieve oefening

Zeg steeds de twee laatste klanken van het woord:

lamp – kamt – soms – ramp – rijmt – pomp – neemt – kamp

Bladzijde 5

Auditieve oefening

Verdeel het woord in klanken:

lift – legt – leeft – jaagt – liegt – ligt – hoeft – buigt – hijgt

Bladzijde 7

Oefening 3

Oriënteer indien nodig op de eerste letter.

Bladzijde 8

Auditieve oefening

Laat een klank weg en maak een ander woord:

hals – gilt – als – kamt – wals – huilt – pols – soms – lijmt

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.

De controledictees zijn opgenomen in paragraaf 4.1.

Bladzijde 10

Auditieve oefening

Welke klanken hoor je?

eens – noemt – lint – mens – soms – kant – als – kans – wens – kant – remt

Bladzijde 11

Auditieve oefening

Noem een woord dat rijmt op:

lijkt – hakt – raakt – rijmt – rookt – wens – tent – als

Oefening 3

Deze oefening kan voor de leerling als moeilijk ervaren worden. Spreek de oefening goed met de leerling door. Laat de leerling ter ondersteuning de werkwoordsvorm in een zin gebruiken.

Bladzijde 12

Auditieve oefening

Welke klanken hoor je?

laars – kaars – taart – hert – buurt – kort – maart – kers – hart – kaart

Bladzijde 13

Oefening 1

Wijs de leerling erop dat de lange klanken in een groot hok komen.

Oefening 4

De oefeningen waarbij de leerling zelf zinnen moet maken, zijn erg belangrijk. Let er goed op dat de leerling toepast wat hij al geleerd heeft.

Na oefening 4 wordt een controledictee afgenomen.

Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 14

Auditieve oefening

Zeg of de woorden rijmen of niet:

rest – west

roest – koets

kust – muts

kost – post

rits – kist

toets – poets

hoest – woest

fiets – kiest

Bladzijde 16

Auditieve oefening

Welke klanken hoor je?

west – heks – rasp – naast – gesp – nest – beest – rups – muts

Bladzijde 17

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.

Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 18

Oefening 2

Laat de woorden die gebruikt zijn, doorstrepen.

Bladzijde 19

Oefening 2

Kies een aantal woorden uit en laat de leerling deze in een zin gebruiken.

Onderdeel 1 'mkmm – eenvoudig' wordt hier afgesloten met een einddictee.

De einddictees zijn opgenomen in paragraaf 4.2.

2 mmkm

Bladzijde 22

Instructie

Doel: De leerling oriënteert zich op medeklinkercombinaties aan het begin van klankzuivere woorden.

Introductie: Noem de volgende woorden: bleek – blik – blijf. Vraag de leerling met welke 2 klanken deze woorden beginnen: bl. Schrijf deze op het bord.

Vraag de leerling welke klanken je nog meer hoort in:

bleek

blik

blijf

Schrijf mee op het bord.

Er kunnen dus ook twee medeklinkers aan het begin van een woord staan. Herhaal deze oefening met de woorden: braaf – breek – braam. Laat de leerling het nu ook zelf op een blaadje schrijven.

Bij het introduceren van nieuwe woorden wordt eerst ingegaan op de betekenis en het gebruik ervan. Pas daarna volgen de oefeningen uit het werkboek, afgewisseld met auditieve oefeningen en dictees zoals aangegeven in het werkboek.

Auditieve oefening

Zeg steeds de eerste twee klanken van het woord:
brug – bril – bloem – bruin – blijf – blik – broer

Bladzijde 24

Auditieve oefening

Zeg het woord dat er niet bij hoort en zeg waarom dat is:

klaar – klas – knip

kroon – kwijt – kraag

glas – grof – grijp

kruip – knie – krul

klok – krijg – klim

groen – glas – groot

Oefening 3

Leg uit dat de losse letter ertussen geplaatst moet worden om een goed woord te krijgen.

Bladzijde 27

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.
Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 28

Auditieve oefening

Verdeel het woord in klanken:

slok – snel – spijt – twee – smaak – stuur – traan – smal – snoep – stuk

Bladzijde 31

Auditieve oefening

Bedenk steeds één of meer woorden met:

dr: voorbeeld drop

bl: voorbeeld bloem

pr: voorbeeld prik

gr: voorbeeld graag

st: voorbeeld ster

kl: voorbeeld klas

Oefening 1

De lange klank komt in een groot hok.

Oefening 3

Behandel één slang met de leerling.

Bladzijde 32

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.
Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 34

Auditieve oefening

Laat één klank weg en maak een goed woord:

fles – blok – stap – fruit – troep – sloep – staal – bloot – blij

Bladzijde 36

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.
Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 38

Onderdeel 2 'mmkm' wordt hier afgesloten met een einddictee. Dit dictee is opgenomen in paragraaf 4.2

3 mkmm – moeilijk

Bladzijde 40

Instructie:

Doel: De leerling oriënteert zich op mkmm-woorden die fonetisch moeilijk zijn, omdat een tussenklank gehoord wordt in de medeklinkercombinatie.

Introductie: Gebruik hierbij oefening 1. Je kunt, na het auditief analyseren, de woorden nogmaals oplezen en op laten schrijven door de leerling.

Lees met de leerling alle woorden uit oefening 1. Laat, zonder de tussenklank helemaal te laten verdwijnen, horen dat het hier niet gaat om tweelettergrepige woorden.

Leg uit dat het overdreven is om verref en berreg te zeggen.

Auditieve oefening

Laat de woorden uit oefening 1 analyseren.

Bladzijde 41

Auditieve oefening

Noem de twee letters aan het eind van de volgende woorden:

jurk
erg
warm
arm
park
berg
dorp
werk
kurk
hark
worm
merk

Bladzijde 43

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.
Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 44

Auditieve oefening

Welk woord rijmt op:

kalf – wolk – dolk – palm – hulp – golf – elk – welk

Bladzijde 45

Oefening 2

Laat de leerling de woorden hardop lezen.

Ga na of de betekenis van de woorden bekend is.

Bladzijde 47

Auditieve oefening

Welk woord past niet in het rijtje?

elf – half – wolk – golf

palm – elk – balk – melk

vers – maart – paars – laars

fiets – muts – roest – rots

worm – warm – werk – arm

Oefening 3

Besteed veel aandacht aan oefening 3, waarbij de leerling zelf zinnen moet maken. Let er vooral op dat de leerling toepast wat hij al geleerd heeft. Moedig de leerling aan om een leuke zin te bedenken die hij zelf kan opschrijven.

Na oefening 3 wordt een controledictee afgenomen.

Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 49

Oefening 1

Laat eerst verticale streepjes tussen de woorden zetten.

Onderdeel 3 'mkmm – moeilijk' wordt hier afgesloten met een einddictee.

Dit dictee is opgenomen in paragraaf 4.2.

4 mmkmm

Bladzijde 52

Op deze pagina begint deel 4 met een medeklinkercombinatie voor- en achteraan het woord.

Instructie

Doel: De leerling oriënteert zich op woorden waarbij zowel vooraan, als achteraan het woord medeklinkercombinaties voorkomen.

Introductie: Herhaal dat medeklinkercombinaties achteraan een woord kunnen staan, bijvoorbeeld: ganss, dorp, maar ook vooraan het woord, bijvoorbeeld: glas. Nu zijn er ook woorden waarbij de combinaties zowel vooraan als achteraan staan: glans.

Vraag de leerling om nog zo'n woord te bedenken.

Noem daarna de volgende woorden, laat de leerling de woorden analyseren in klanken en op een blaadje schrijven.

Laat de lettercombinaties onderstrepen. De woorden zijn:
sluipt – smelt – spons.
Bespreek na.

Oefening 2

Besteed veel aandacht aan de oefening 'Maak een zin met' om ervoor te zorgen dat de leerling ook in zijn spontane taalgebruik woorden goed gaat schrijven. Dit geldt ook voor alle andere oefeningen over zinsvorming in dit blok.

Bladzijde 53

Auditieve oefening

Verdeel de volgende woorden in klanken:

staart – stomp – steelt – slikt – sluipt – speelt – sport – spons – stapt – stuurt – steekt – slaapt – stopt

Bladzijde 54

Auditieve oefening

Wat zijn de eerste twee klanken van de volgende woorden?

krant – sport – kwast – smaakt – klimt – slikt – knipt – start – klomp – stomp – kruipt – sluipt – krijgt – kwart

Bladzijde 55

Auditieve oefening

In welk woord hoor je een w?

kwast – smaakt – dwars – spons – kwart – drukt – droomt – klomp – krant – dwaas

Oefening 3

Wijs erop dat het grote hok voor de lange klank is.

Bladzijde 56

Deze bladzijde wordt afgesloten met een controledictee.

Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 57

Auditieve oefening

Doe je ogen dicht en steek je vinger op als je een 'p' hoort:

plakt – draagt – prins – proeft – plaatst – plant – drukt – dwars – prikt – droomt – roept – rups

Bladzijde 58

Auditieve oefening

Laat één van de laatste twee klanken weg en maak een nieuw woord:

graaft – slaapt – krant – plant – stomp – stuurt – klomp – kruipt – draagt – plaats – plakt – droomt – krans – drukt

Bladzijde 59

Na oefening 3 wordt een controledictee afgenomen.

Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 60

Ook bij mmkmm-woorden komen woorden voor die fonetisch moeilijk zijn, omdat je een tussenklank hoort in de achterste medeklinkercombinatie. Laat duidelijk horen dat het hier niet om tweelettergrepige woorden gaat.

Auditieve oefening

Laat de volgende woorden analyseren: sterk – dwerg – twaalf – storm – slurf

Oefening 4

Bespreek nog eens nadrukkelijk dat het overdreven is om melluk en dwerreg te zeggen.

Na oefening 4 wordt het controledictee afgenomen.

Dit dictee is te vinden in paragraaf 4.1.

Bladzijde 62

Auditieve oefening

Zeg steeds of de laatste twee klanken hetzelfde zijn of niet:

blaft – klimt

sport – kwart

knipt – kruipt

plaats – blaast

breekt – trekt

twaaif – slurf

brult – speelt

graaft – draagt

trots – plaats

krant – krans

spons – grens

broers – dwars

Bladzijde 64

Onderdeel 4 ‘mmkmm’ wordt hier afgesloten met een einddictee.

Dit dictee is opgenomen in paragraaf 4.2.

4 Dictees

4.1 Controledictees

Dictees bij 1 mkmm – eenvoudig

Controledictee na bladzijde 8

1. Steek de lamp eens aan.
2. De kip legt een ei.
3. De giraf heeft een lange hals.
4. Soms doe ik goed mijn best.
5. Hij geeft mij een hand.
6. Mijn moeder haalt mijn broertje op.
7. Wat rijmt er op 'lijmt'?
8. We gaan een week op kamp.
9. Mijn vader ligt nog in bed.
10. Bert ruilt knikkers met Rob.

Schrijf op:

lamp
legt
hals
soms
geeft
haalt
rijmt
kamp
ligt
ruilt

Controledictee na bladzijde 13

Schrijf de hele zin op:

1. De heks woont in een hut.
2. De kok bakt een taart.
3. Doe die kaars eens aan.
4. Daar is een kaart van de buurt.
5. Hij pakt zijn tent in.

Controledictee na bladzijde 17

1. De postbode brengt de post.
2. De rups kruipt over de tak.
3. Ik verloor mijn muts in de storm.
4. Vanavond eten we rijst met kip.
5. Aan mijn riem zit een gesp.
6. Zij hangt haar jurk in de kast.
7. Hij krijgt een nieuwe fiets.
8. Haar arm zit in het gips.
9. Zij heeft niets van de taart gekregen.
10. Ik ben bang voor een wesp.

Schrijf op:

post
rups
muts
rijst
gesp
kast
fiets
gips
niets
wesp

Dictees bij 2 mmkm

Controledictee na bladzijde 27

1. Het raam is van glas.	Schrijf op:
glas
2. Doe de kraan dicht.	kraan
3. Hij gaf mij een klap.	klap
4. Wij eten soep uit blik.	blik
5. Ben heeft een blauwe plek op z'n knie.	knie
6. Die jongen zit in groep zes.	groep
7. Oom schrijft een brief.	brief
8. Maak je knoop eens vast.	knoop
9. Jan is mijn broer.	broer
10. In Den Haag daar woont een graaf.	graaf

Controledictee na bladzijde 32

Schrijf de hele zin op:

1. De trui is al droog.
2. Ik kruip door het gras.
3. Ik neem snel een slok.
4. De stoep is maar smal.
5. Ik stap op de trap.

Controledictee na bladzijde 36

1. Geef mij eens een plak kaas.	Schrijf op:
plak
2. Mijn vader heeft bruin haar.	bruin
3. Ik proef van de soep.	proef
4. Ik houd van fruit.	fruit
5. Zij won de eerste prijs.	prijs
6. Brood wordt van graan gemaakt.	graan
7. Moeder zet de kraan aan.	kraan
8. Zij leert spelen op een fluit.	fluit
9. Er hangt een mooie plaat aan de muur.	plaat
10. Buiten is het fris.	fris

Dictees bij 3 mkmm – moeilijk

Controledictee na bladzijde 43

Schrijf de hele zin op:

1. In het dorp staat een kerk.
2. Het is warm in de tuin.
3. Ik merk er niets van.
4. Durf jij die berg op?
5. Ik werk graag in het park.

Controledictee na bladzijde 47

1. Een wolf is een gevaarlijk dier.
2. Op het strand staat een palm.
3. Soms eten wij patat met appelmoes.
4. Zaterdagavond ga ik naar de film.
5. Het is half vier, de school gaat uit.
6. Ik help moeder met de afwas.
7. De wesp prikte in mijn arm.
8. Een soldaat draagt een helm.
9. De rups zit stil op de tak.
10. Een tulp is een bloem.

Schrijf op:

wolf
palm
soms
film
half
help
wesp
helm
rups
tulp

Dictees bij 4 mmkmm

Controledictee na bladzijde 56

1. Het staat in de krant.
2. Ik kleur graag met een stift.
3. Hij draagt de tas.
4. Je verft met een kwast.
5. Kees speelt met de bal.
6. Jij krijgt een plaatje.
7. Er steekt een storm op.
8. De auto staat dwars op de weg.
9. De baby kruipt op de grond.
10. Ik doe veel aan sport.

Schrijf op:

krant
stift
draagt
kwast
speelt
krijgt
steekt
dwars
kruipt
sport

Controledictee na bladzijde 59

Schrijf de hele zin op:

1. De prins stapt in de koets.
2. Zij proeft hoe de soep smaakt.
3. Je droomt als je slaapt.
4. Hij stopt bij de grens.
5. Leg de spons op zijn plaats.

Controledictee na bladzijde 60

1. De beer is sterk.
2. De olifant spuit water met zijn slurf.
3. Hij is elf jaar oud.
4. Op een wijnfles zit een kurk.
5. Heb jij wel eens een dwerg gezien?
6. Ik woon in een dorp.
7. Er staat storm op zee.
8. Durf jij over die sloot te springen?
9. Twaalf juni is zij jarig.
10. In het park groeien mooie bloemen.

Schrijf op:

sterk
slurf
elf
kurk
dwerg
dorp
storm
duf
twaalf
park

4.2 Einddictees

Einddictee bij 1 mkmm – eenvoudig

(na bladzijde 19)

1. Vanmorgen was er post voor mij.	Schrijf op: post
2. Ik dans van blijdschap.	dans
3. Maak die rits eens dicht.	rits
4. De wesp vliegt door de bus.	wesp
5. Hij knoopt zijn das om zijn hals.	hals
6. Men noemt hem ook wel 'de ouwe'.	noemt
7. De rups vreet aan de blaadjes.	rups
8. De boom buigt door de storm.	buigt
9. Ineke maakt het pakje open.	maakt
10. Ik vind paars een mooie kleur.	paars
11. Welke kant ga jij op?	kant
12. De heks voelde of de vinger van Hans al dik was.	heks
13. Soms voel ik me verdrietig.	soms
14. De zeemeermin kamt haar haar.	kamt
15. Het kind rilt van de koorts.	rilt
16. Ik kreeg een kaart van mijn oom.	kaart
17. Er valt een stuk rots in zee.	rots
18. Die man rookt altijd sigaren.	rookt
19. De brand was een ramp voor de oude mensen.	ramp
20. Het dictee is nu haast klaar.	haast

Einddictee bij 2 mmkm

(na bladzijde 38)

1. Zij praat graag over de vakantie.
2. Margo heeft een nieuwe bloes.
3. Ik heb trek in een boterham met kaas.
4. Op deze plek bouwen we een fort.
5. Ik wil graag naar huis.
6. De mier heeft het heel druk.
7. Die weg is erg smal.
8. Mijn vriend is heel knap.
9. Ik hoor zijn stem.
10. Twee is meer dan één.
11. Kun jij even op de klok kijken?
12. De auto stopt voor de brug.
13. Wat een vieze smaak heeft dat drankje.
14. Het glas valt aan scherven op de grond.
15. Ik had een leuke droom.
16. Ik houd niet van limonade met prik.
17. We zijn zó klaar met eten.
18. Jan loopt de trap op.
19. Aan de muur hangt een mooie plaat.
20. Ik draai een krul in mijn haar.

Schrijf op:

praat
bloes
trek
plek
graag
druk
smal
knap
stem
twee
klok
brug
smaak
glas
droom
prik
klaar
trap
plaat
krul

Einddictee bij 3 mkmm – moeilijk

(na bladzijde 49)

1. De golf slaat op het strand.	golf
2. Met een knal sprong de kurk van de fles.	kurk
3. Durf jij wel zo diep te duiken?	durf
4. Op die balk zitten een paar roestige spijkers.	balk
5. Kleet je maar lekker warm aan.	warm
6. De zee is erg kalm.	kalm
7. Ik merk nu pas dat ik een snee in mijn vinger heb.	merk
8. Help je me even er een pleister op te doen?	help
9. Elf is minder dan twaalf.	elf
10. Mijn oma woont in een klein dorp.	dorp
11. De prins moest op de glazen berg klimmen.	berg
12. De jongen haalde kokosnoten uit de palm.	palm
13. Hij drinkt wel twee bekers melk.	melk
14. Morgen trek ik mijn nieuwe jurk aan.	jurk
15. Op de brommer moet je altijd een helm op.	helm
16. Buiten is het erg koud.	erg
17. Er trekt een wolk voor de zon.	wolk
18. Die tulp is mooi van kleur.	tulp
19. Die visser is erg arm.	arm
20. Het kalf bleef dicht bij de koe.	kalf

Schrijf op:

Einddictee bij 4 mmkmm

(na bladzijde 64)

1. Hij graaft een kuil.
2. Ik heb twee broers.
3. Een muis heeft een lange staart.
4. Ik geef de plant water.
5. Ik ben trots op mijn nieuwe fiets.
6. Het is kwart over drie.
7. Hij blijft thuis.
8. Om twaalf uur gaan we eten.
9. Een olifant pakt de noot met zijn slurf.
10. Zij drukt op de knop.
11. Hij trekt zijn jas aan.
12. Els klimt in de boom.
13. Zij prikt mij met een speld.
14. Oma breekt een bord.
15. Ik ben klant in die winkel.
16. Hij gaf mij een stomp.
17. De dief sluipt om het huis.
18. Hij trapt tegen een bal.
19. Zij blaast de kaars uit.
20. De winnaar kreeg een krans om zijn nek.

Schrijf op:

graaft
broers
staart
plant
trots
kwart
blijft
twaalf
slurf
drukt
trekt
klimt
prikt
breekt
klant
stomp
sluipt
trapt
blaast
krans

5 Woordenlijsten

Woordenlijst 1 mkmm – eenvoudig

-ft

boft
geeft
heeft
hoeft
leeft
lift

-gt

hijgt
jaagt
buigt
legt
liegt
ligt

-ks

heks

-kt

bakt
hakt
kijkt
kookt
lijkt
lukt
maakt
pakt
raakt
rookt
ruikt

-ls

als
hals
pols
wals

-lt

belt
daalt
deelt
gilt
haalt
holt
huilt
maalt
rilt
rolt
ruilt
telt
tilt

-mp

damp
kamp
lamp
ramp
pomp

-ms

soms

-mt

kamt
lijmt
komt
neemt
remt
rijmt
noemt

-ns

wens
dans
eens
gans
kans
mens
ons

-nt

bont
kant
kent
kunt
leent
lint
munt
punt
rent
sint
tent
want
wint
woont

-ps

gips
rups

-pt

koopt
loopt
roept

-rs

kaars
kers
laars
paars

-rt

buurt
duurt
hert
hart
huurt
kaart
kort
maart
taart

-sp

wesp
gesp
rasp

-st

beest
best
feest
gast
haast
hoest
juist
kast
kiest
kist
kost
kust
last
leest
lijst
lust
mast
mast
meest
mest
mist
nest
oost
past
post
rest
rijst
roest
rust
test
west
wijst
woest

-ts

fiets
iets
muts
niets
poets
rits
toets
trots

Woordenlijst 2 mmkm

bl- bleek blijf blijk blik bloem blok bloot	gl- glas gr- graaf graag graan grap gras greep griep grijp grijs groen groep groet grof groot grot	kr- kraag kraal kraan kras krijg krom kroon krop kruik kruip kruis kruk krul kw- kwijt pl- plaat plak plan plas plat plek ploeg plus	sl- slaag slaap slag slak slap slee slik slim slok sloot slot sluip sluit sm- smaak smak smal smul sn- snel snoek snoep snor snot snuut sp- spaar spar speel speen spek spel spier spijt spin	tr- traag traan trap tree trek troep trol troon trui st- staal staat staf stal stam stap steeg steek steel steen stel stem ster steun stier stijf stil stip stoel stoep stof stok stook stoom stop stuk stuur tw- twee
br- braaf braam breek brief bril broek broer brok brug bruin	kl- klaar klap klas klem klep klim klok klus kluis	pr- praat preek pret prijs prik proef pruim		
dr- draag draak drie droog droom drop druif druk				
dw- dwaas	kn- knap knie knip knol knoop knop			
fl- fles fluit				
fr- fris fruit				

Woordenlijst 3 mkmm – moeilijk

-lf

elf
golf
half
kalf
wolf

-lk

balk
elk
kalk
melk
welk
wolk

-lm

film
helm
kalm
palm

-lp

help
hulp
tulp

-rf

durf
erf

-rg

berg
erg

-rk

hark
jurk
kerk
kurk
merk
park
werk

-rm

arm
warm
worm

-rp

dorp

Woordenlijst 4 mmkmm

blaast
blaft
blijft
breekt
broers
brult
draagt
droomt
drukt
dwars
dwerf
glans
graaft
grens
klant
klimt
klomp
kluns
knipt
kramp
krans
krant
krijgt
kruipt
kwart
kwast

plaats
plakt
plant
prikt
prins
proeft
slaapt
slikt
sluipt
slurf
smaakt
smelt
smurf
snars
spaart
speelt
spits
spons
sport
staart
stapt
start
steekt
steelt
sterk
stift

stomp
stopt
storm
stuurt
trapt
trekt
trots
twaalf

Spelling in de lift werd ontwikkeld met medewerking van het Centrum Educatieve Dienstverlening/ Pedologisch Instituut te Rotterdam: Marijke Crezee, Marijke Erades, Mary Gerritse, Maartje Greevenbosch, Betty Jansen, Carolien Pol, Janine Terwindt.

ISBN 978 90 06 95486 9
Versie 1.1
© Uitgeverij Zwijsen B.V.
Postbus 805
5000 AV Tilburg
info@zwijsen.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever, behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen. De uitgever behoudt zich daarnaast uitdrukkelijk haar rechten voor in het kader van tekst- en datamining, AI-training en soortgelijke technologieën.

Redactie:
Puck Senders
Projectteam ThiemeMeulenhoff

Vormgeving en opmaak:
Podivium, Haarlem

Illustraties:
Marijn v/d Wateren, Podivium

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men daarvoor de wettelijke vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers, knipselkranten en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (www.stichting-pro.nl). De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

HANDLEIDING Niveau 2

medeklinkercombinaties:
mkmm – eenvoudig
mmkm
mkmm – moeilijk
mmkmm

9 789006 954869